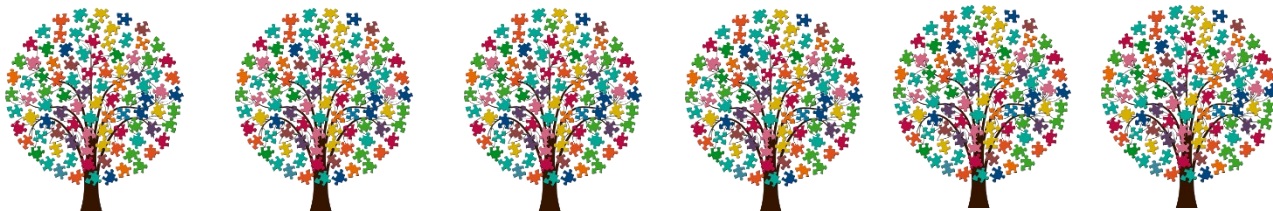


Rakenteellinen sosiaalityö Kainuun sotessa

Päivi Ahola Anttonen

Esityksen sisältö

- Miksi rakenteellista sosiaalityötä?
- Edelläkävijänä rakenteellisessa sosiaalityössä
 - Rake-työryhmä
 - Sosiaalinen raportointi
- Tiedontuotanto tutkimuksellisella otteella



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Miksi rakenteellista sosiaalityötä?

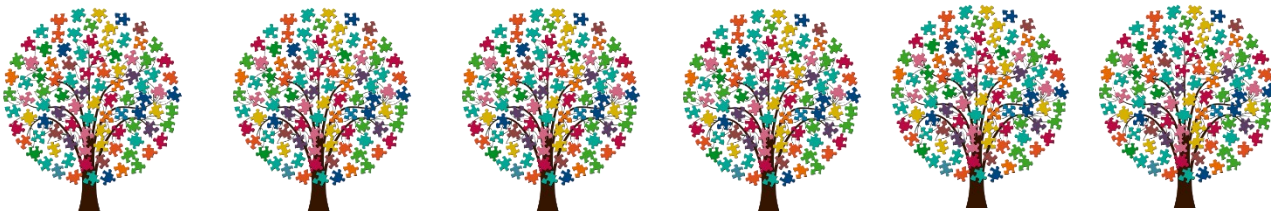
Lakiin perustuva rakenteellinen sosiaalityö

SHL 1301/2014, 7 §

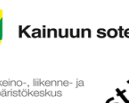
Rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittämisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi**

Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluvat:

1. Sosiaalihuollon asiakastyöhön perustuvan **tiedon tuottaminen asiakkaiden tarpeista** ja niiden **yhteiskunnallisista yhteyksistä** sekä tarpeisiin vastaavien **sosiaalipalvelujen** ja muun **sosiaalihuollon vaikutuksista**
2. **Tavoitteelliset toimet ja toimenpide-ehdotukset** sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä kunnan asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi
3. Sosiaalihuollon **asiantuntemuksen tuominen osaksi** kunnan **muiden toimialojen suunnittelua** sekä **yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa** paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

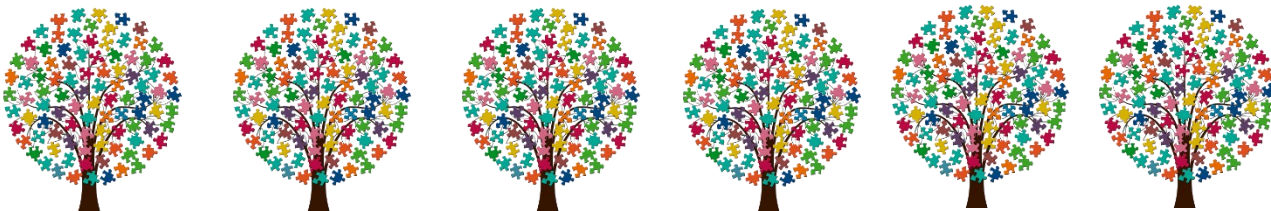


Edelläkävijä rakenteellisessa sosiaalityössä

Rake-työryhmä ja sosiaalinen raportointi

Työryhmä

- kokoontuu 3-4 kertaa vuodessa
- lähes kaikki sosiaalipalveluiden palvelualueet kutsuttuna mukaan
- kokoaa ajantasaisen tiedon rakenteellisesta sosiaalityöstä
 - analysoi ja raportoi sosiaalisen raportoinnin koosteen vuosittain
 - THL:n rake-verkoston työskentelyn ja tiedon jalkauttaminen
 - avointa keskustelua omassa työssä esiin nousevista ilmiöistä
 - tiedon jakaminen mm. tutkimustieto (mm. Hyvän elämän haltijat -käytäntötutkimus)
- tekee toimenpide-ehdotuksia ja toimeksiantoja
- vastuut
 - aikuisten sosiaalipalveluiden vastuualuepäällikkö kutsuu koolle, miten jatkossa?
 - työryhmän jäsenet aktiivisina toimijoina omassa työnkuvassaan, sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa
 - sosiaalityön ja -ohjauksen asiantuntemus ja tieto esiin
 - kuntien HYTE-työryhmissä on sosiaalipalveluiden edustajana sosiaalityöntekijä mukana
 - tuotetun tiedon hyödyntäminen esimerkiksi hyvinvointikertomuksissa



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

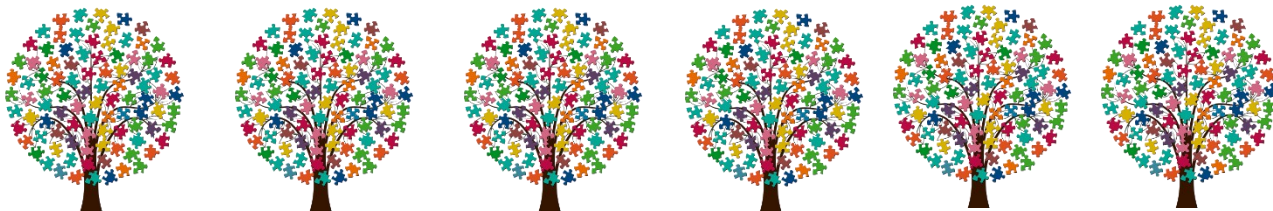


Edelläkävijä rakenteellisessa sosiaalityössä

Rake-työryhmä ja sosiaalinen raportointi

Sosiaalinen raportointi

- 1.1.2021 otettu käyttöön, kaikki sosiaalialan ammattihenkilöt pystyvät tekemään ilmoituksia yli vastuu- ja tulosaluerajojen
- Työkalu, jolla nostetaan esiin sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien asiantuntemuksella hoksatut ja huomautetut ilmiöt
- Raportti tuottaa tietoa
 - ilmiöstä
 - ilmiön yhteiskunnallisista yhteyksistä
 - toimenpide-ehdotuksesta
- Linkkivinkit ja liitteet (Kainuun soten sosiaalinen raportointi 2021)



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma



Edelläkävijä rakenteellisessa sosiaalityössä

Rake-työryhmä ja sosiaalinen raportointi

Erityistä huomiota tulee kiinnittää

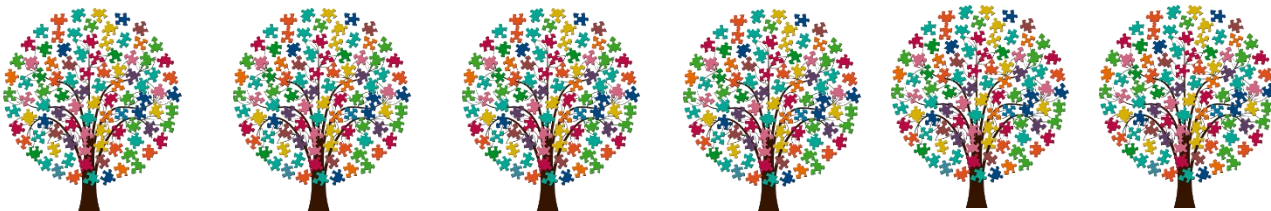
- työntekijöiden rohkaisuun tuottaa raportteja ja tuoda ilmiöitä esiin
- reagointi nousseisiin ilmiöihin ja niiden edistäminen

Esimerkiksi

Opintolainan maksamisen käytäntö (1. raportoitu ilmiö)

KELAN ja sosiaalipalveluiden yhteistyö

Sähköyhtiön ja perintäyhtiön välisen yhteistyön ja prosessin kirkastaminen



Kuva: Pixabay



Itä-Suomen
sosiaalialan
osaamiskeskus



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020
Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

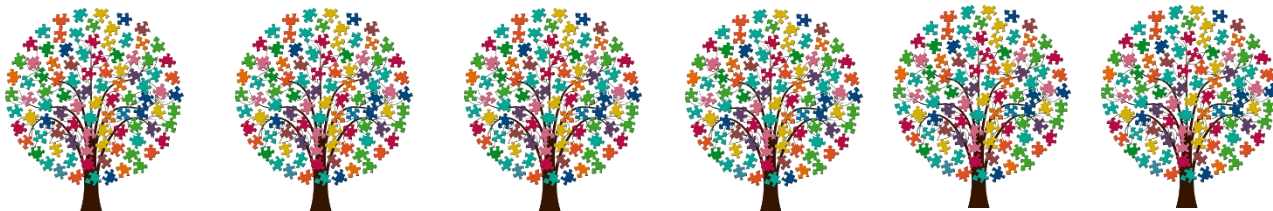
Tiedontuotanto tutkimuksellisella otteella

Palvelutarpeen arvioinnit

Aikuissosiaalityössä palvelutarpeen arvioista on koottu materiaali
Tietojärjestelmä ei tällä hetkellä tuota tietoa, vaan

- On luotu erillinen lomakepohja, jonka työntekijät täyttävät
- Lomakepohja ollut käytössä vuodesta 2020
- Aineistosta saadaan tärkeää tietoa asiakkaiden elämäntilanteesta ja arjesta

Mitä (2020 n627, 2021 n428) palvelutarpeen arviot kertovat työikäisten sosiaalipalveluiden asiakkaista?



Kuva: Pixabay



Itä-Suomen
sosiaalialan
osaamiskeskus



Kainuun sote



Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tuen tarpeet kertovat elämää varjostavista ilmiöistä.

Keskeisimmät ilmiöt % / kaikki aikuissosiaalityön asiakkaat

Pienituloisuus ja talouden hallinnan haasteet 53 %:lla



Tunne-elämän haasteet: mielenterveysongelmia 28 %:lla



päihteiden käyttöä 24 %:lla



Tuen tarpeet kertovat elämää varjostavista ilmiöistä.

Keskeisimmät ilmiöt % / kaikki aikuissosiaalityön asiakkaat

**Haasteet
kouluttautumisessa
ja työllistymisessä 40 %:lla**



**Toimintakyvyn puutteet:
jokapäiväisessä elämisessä 22 %:lla
itsestä ja kodista huolehtimisessa 19 %:lla**



Kuvat © annexus

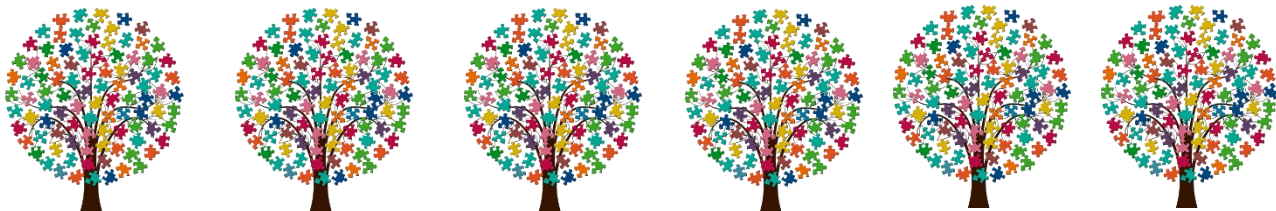
Tiedontuotanto tutkimuksellisella otteella

Palvelutarpeen arvioinnit

Millaista apua on tarjolla, kun kyvyt ja voimat hoitaa raha-asioita ovat heikot?

Tunnistammeko ja otammeko terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät haasteet huomioon riittävästi?

Miten tarjoamme riittävän tuen opiskeluun?



Kuva: Pixabay



Itä-Suomen
sosiaalialan
osaamiskeskus



Kainuun sote



Kainuun sote



Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tiedontuotanto tutkimuksellisella otteella Osaamista kehittäen

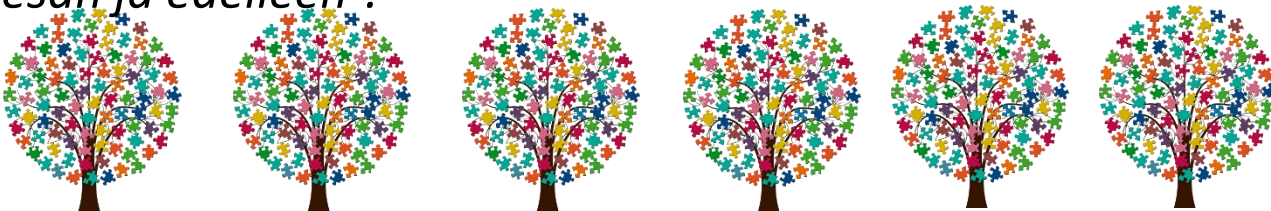
Toteutettu tutkimuksellisella otteella päihdekuntoutusleirejä

- monitoimijaisesti ja alaisesti: suunnittelu ja toteutus
- huomioitu nais erityisyys
- tuotettu mm. tutkimuksellinen raportti (lainaus yhdestä raportista alla)
- tavoitteena saada leirien toteutus sekä tutkimuksellinen ote toteutukseen juurrutettua pysyväksi toimintamalliksi

Tuloksia

- keskeisin huonovointisuutta lisäävä tekijä liittyi yksinäisyyteen
- keskeisimmät muutosta edistävät: kuulluksi, arvostetuksi ja tunnustetuksi tuleminen
- kuntoutujien haasteet liittyivät siihen, että he eivät saaneet kokea näitä tunteita
- elämään kauaskantoisia merkityksiä:

”Kiitos leiristä, jonne mukaan uskaltautuminen lisäsi itseluottamustani ja mielen hyvinvointia. Vaikutus kesti koko kesän ja edelleen”.



Kuva: Pixabay

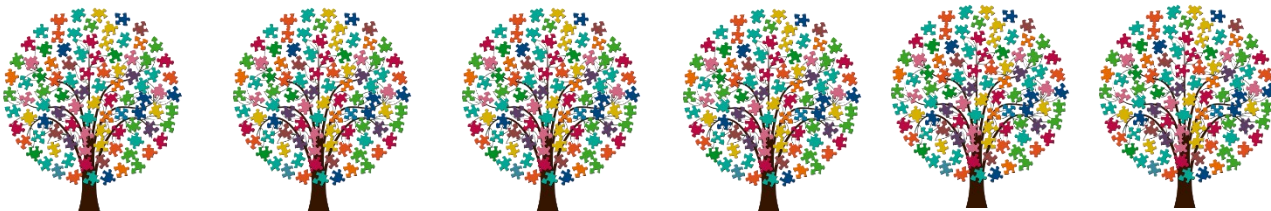


Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma



Miten jatkamme edelläkävijöinä?

- Vaikka olemme edelläkävijä, olemme vielä alussa.
- ISOSOS- ja SOSRAKE-osaamisverkosto-hankkeilla iso rooli rakenteellisen sosiaalityön tietoiselle kehittämiselle Kainuun sotessa
- Vision mukaisesti toiminnan laajentamista ja vahvistamista koko hyvinvointialueelle
- Tarvitaan vuoropuhelua viranomaisten ja aluevaltuutettujen välille (Aikuissosiaalityö tutuksi! -uutiskirje)



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

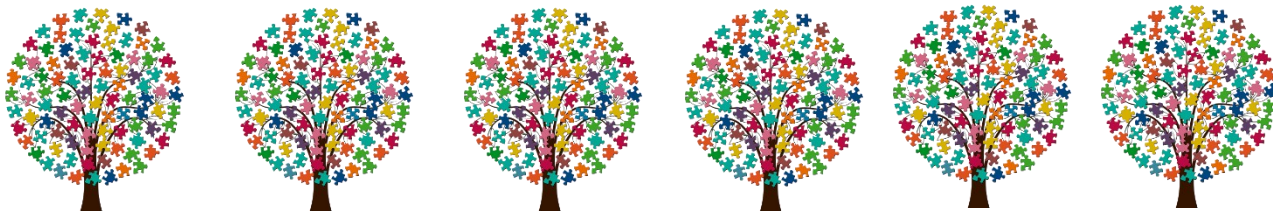
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Kajaanin TYP-työntekijöiden tilannekatsaus 1/2

- Asiakasmäärät kaikilla työntekijöillä yli 100
- Reagoidaan vain kiireellisiin asioihin
- Emme tunne asiakkaidemme nimiä
- Liukuhihnatyötä
- Sammutellaan vain tulipaloja
- Särkymävaraa ei ole → jos joku jää pois töistä ...
- Työ ei ole suunnitelmallista, ennaltaehkäisevää, järjestelmällistä
- Koulutuksiin, seminaareihin, tiedotteiden lukemiseen ei jää aikaa



Kuva: Pixabay



Itä-Suomen
sosiaalialan
osaamiskeskus



Kainuun sote



Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

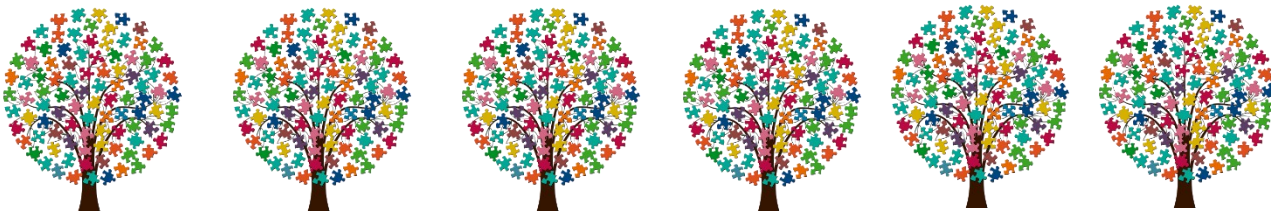
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Sosiaalihuoltolain mukaiset mielenterveys- ja riippuvuuksien hoidon palvelut – järjestettävä lain mukaisesti

- Hyvinvointialueelle lähdetään tilanteessa, jossa sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut eivät tapahdu lain mukaisesti.
- Päihdehuolto- ja mielenterveyslakien säännökset sisällytetään sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuoltolakiin 1.1.2023 alkaen.
- Päihdepalvelut eivät voi toteutua ainoastaan terveydenhuollossa. Päihdehoito ja osa terveydenhuoltoja ja päihdetyö osa sosiaalihuoltoja.
- Päihdeongelmista kärsivän asiakkaan palvelutarpeen arviointi tulee tehdä sosiaalihuollon ammattihenkilön toimesta sosiaalihuollossa, kuten myös valituskelpoiset viranhaltijapäätökset.
- Myös tuen tarpeisiin vastaavat palvelut on määriteltävä sosiaalityössä: Ympäri vuorokautinen ja tuettu asuminen, yhteisöpäihdekuntoutus, etsivä päihdetyö, päiväkeskustoiminta...
- Kysymys aluevaltuutetuille: Miten asiassa tulee edetä? Kehen ottaa yhteyttä asian korjaamiseksi?

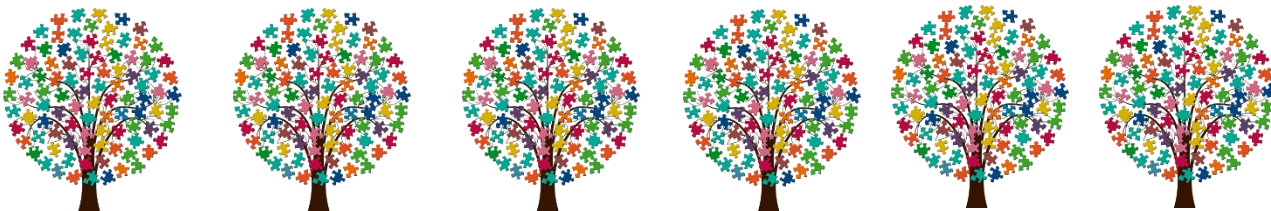


Kuva: Pixabay



TYP-työntekijöiden tilannekatsaus 2/2?

- Työskentelemme avokonttorissa, paljon työntekijöitä, haasteita soittaa asiakkaiden asioita omalta paikalta, puhelinkoppeja ei ole riittävästi, muistuttaa muurahaispesää, työtilassa työskentely kuormittaa, työ on hektistä
- Työntekijöiden määrä on vähentynyt kahdella
- Sosiaaliohjaajat tekevät koko ajan sosiaalityöntekijöiden töitä , palkka ei ole sama
- Kotikäyntejä ei voida toteuttaa riittävästi, koska työpareja ei ole riittävästi
- Kotona illat menevät nukkuessa, kun päivät menee sata lasissa.



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma



Linkkivinkit:

[Vaikuttava rakenteellinen sosiaalityö.](#)

[Tiedolla vaikuttamisen mahdollisuudesta toteutukseen. Rakenteellisen sosiaalityön osaamiskartoitus](#)

[Tiedä ensin, johda sitten: Sote-tietojohdamisen osaamistarpeet sekä kansallisen koulutuksen ja tutkimuksen nykytila](#)

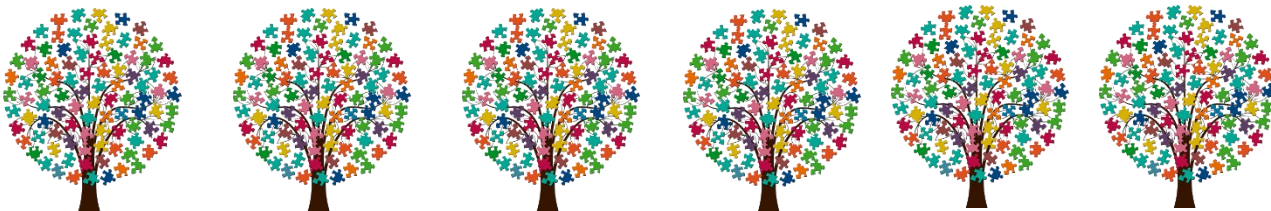
[Kainuun soten sosiaalinen raportointi 2021](#)

[HYTE-opas 2022](#)

[Kainuun soten uutiskirje: Aikuissosiaalityö tutuksi!](#)

[ISOuutiskirje: Tutkimuksellisia terveisiä Kainuun sotesta](#)

Lisätietoja: Päivi Ahola-Anttonen paivi.ahola.anttonen@kainuu.fi



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

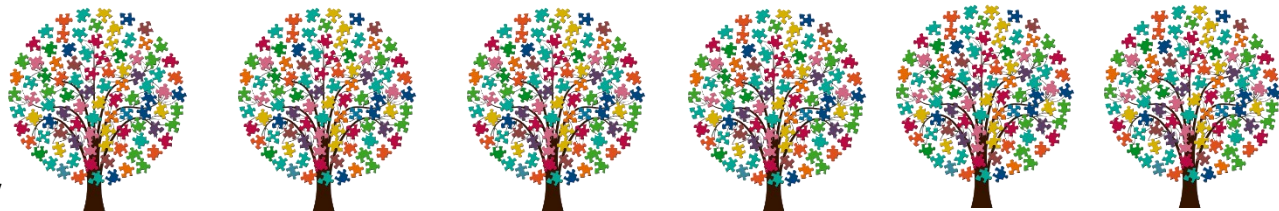




Kuva: pixabay

Kiitos!

Lisätietoja: Päivi Ahola-Anttonen
paivi.ahola.anttonen@kainuu.fi



Kuva: Pixabay



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma



Tutkittu tieto tukee pääsyä oikeiden asioiden äärelle kehittäessämme hyvinvointipalveluita.

Tiesitkö että sosiaalihuollon nettokustannukset (6,7 mrd) ovat erikoissairaanhoidon (6,9 mrd) luokkaa? Terveystieteiden tutkimuskeskusten nettokustannukset 3,3 mrd.

Mitä vuosien 2020 (n=627) ja 2021 (n=428) palvelutarpeen arviot kertovat työikäisten sosiaalipalveluiden asiakkaista?

Yhä haasteellisimmista asiakastilanteista

Erityistä tukea tarvitsevien¹ määrä lisääntynyt:

v. 2020 33 % → v. 2021 38 %

Ikääntyneiden lisääntyneistä tuen tarpeista

Vanhusväestön (yli 65-v.) osuus asiakaskunnasta lisääntynyt:

v. 2020 10 % → v. 2021 12 %

Tuen tarpeet kertovat elämää varjostavista ilmiöistä, joista keskeisimmät %/kaikki asiakkaat:

Pienituloisuus ja talouden hallinnan haasteet

53 %



Tunne-elämän haasteet:
Mielenterveysongelmia **Päihteidenkäyttöä**

28 %



24 %



Haasteet kouluttautumisessa ja työllistymisessä

40 %



Toimintakyvyn puutteet:
Jokapäiväisessä elämisessä **Itsestä ja kodista huolehtimisessa**

22 %

19 %



Facebook &
somesossu chat:
Aikuissosiaali-
palvelut
Kainuussa

Teemme kyllä paljon, mutta teemmekö oikeita asioita? Ovatko rakenteet kunnossa?

Sosiaalinen hyvinvointi on parasta terveyden edistämisen tukea.

Arki haltuun,
yhdessä
eteenpäin.
Aikuissosiaalityö
apuna ja tukena
arjessa.

Ennaltaehkäisevällä monialaisella työllä sosiaalisesti kestävä, hyvinvoiva, kustannustehokas ja palvelualtis Kainuu!

¹SHL (1301/2014) 3 § 3 luku: erityistä tukea tarvitseva (=ett) , 8 §: ett:ien hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen.

Miksi aikuissosiaalityö on merkityksellistä? Tavoitteenamme on toimintakyvyn vahvistaminen hyvinvoinnin- ja terveyden parantumisen mahdollistumiseksi. Hyvinvointialueiden astuessa voimaan 1.1.2023 hyvinvointiyötä tulee entisestään vahvistaa kuntien kanssa (AVIn ja Valviran ohjauskirje kunnille 1.11.2021).

Mitä vuoden 2020 palvelutarpeen arviot (n=627) kertovat Kainuun soten työikäisten sosiaalipalveluiden asiakkaista?

Tutkitulla tiedolla ja ennakoarvioinnilla vaikeasti työllistyvien kriittisten kysymysten äärelle

Taloudelliset haasteet

on yleisin syy ottaa yhteyttä työikäisten sosiaalipalveluihin. 49,7 % kokee tulojen riittävän vain välttämättömään. 35 % kokee tulot riittämättömiksi. Ainoastaan 15,3 % kokee tulonsa riittäviksi.

Tulojen riittämättömyys liittyy usein ongelmiin etuuskien hakemisessa, saamisessa tai talouden hallinnassa.

Sotkanetin mukaan pienituloisuusaste ja taloudellinen huoltosuhde ovat maan keskitasoa korkeampia.

Millaista apua meillä on tarjota, kun kyvyt ja voimat hoitaa raha-asioita ovat heikot?

Heikko koulutustaso

on toiseksi suurin syy tuen tarpeiden taustalla. 37 % oli käynyt vain peruskoulun. 46 % oli ammatillinen koulutus tai korkeakoulututkinto. 5 % oli kouluttamattomia, ei peruskoulutusta tai se oli keskeytynyt. 4 % oli lukion suorittaneita, mutta ei muuta koulutusta. 8 % ei tietoa koulutuksesta.

Kainuun liiton tiedotteen 3/2021 mukaan Kainuun työttömyysprosentti oli 11,4 % ja samaan aikaan avoinna olevia työpaikkoja oli 27 700. Sotkanetin mukaan kainuulaisten koulutustaso maan heikointa. Yksi matalan koulutustason seurauksista on työn kohtaamattomuus. Työttömyydellä taas on hyvinvointia heikentäviä vaikutuksia.

Miten tarjoamme riittävän tuen opiskeluun?

Terveiden ja toimintakyvyn ongelmat

ovat kolmanneksi suurin syy tuen tarpeiden taustalla. 23 %:lla mielenterveysongelmia. 20 %:lla somaattinen sairaus. 17,3 %:lla päihderiippuvuus. 14 %:lla tuki- ja liikuntaelinsairaus. 5 %:lla tarkkaavaisuushäiriö. Ainoastaan 9 %:lla ei ole mitään taustasairautta.

Työntekijöiden arvion mukaan 36 % miehistä ja 28 % naisista on toimintakykyyn vaikuttava sairaus. THL: Kainuun sairastavuusindeksi 117,5 (terveytemme.fi)

Tunnistammeko ja otammeko terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät haasteet huomioon riittävästi?

Huono-osaisuus ei ole tietoinen valinta

Se on usein ylisukupolvista ja ongelmien kasaantumisesta seuraavaa herkästi rikollisuutta ja väkivaltaa, haasteita asumisessa, tunne yksinäisyydestä ja ulkopuolisuudesta.

Ummistammeko silmämme pahoinvoinnilta?

Onko kunnan turvarakenteet sellaisessa kunnossa että kaikki kuntalaiset pysyvät veneen kyhdissä elämän myrskyjen sitä riepotellessa?

Kohdistuvatko säästöt hyvinvointia edistäviin toimintoihin, koska niiden vaikutuksia on vaikea euroilla osoittaa? Ennakoarvioinnilla tietoa.

Facebook- ja
somesossu chat:
Aikuissosiaali-
palvelut
Kainuussa

Arki haltuun,
yhdessä eteenpäin.
Aikuissosiaalityö
apuna ja tukena
elämässä.